საქართ. მემარცხენე სოც.-ფედერალისტთა რევოლიუციო პარტია

მთავარ კომიტეტის ორგანო

ტრიბუნა

ყოველდღიური საპოლიტიკო-სალიტერატურო გაზეთი „ტრიბუნა" თვიურად ღირს 25,000 მ. სამგლოვიარო განცხადება 30,000 მ.; კანტორა ღია ღილის 8—2 საათამდე.
რედაქტორის ნახვა შეიძლება მხოლოდ 11—12 საათამდე. რედაქციის მისამართი—ტფილისი დამფუძნებელი კრების ქ. № 6, ფოსტის ყუთი № 190, ტელეფონი 12—29.

ფასი 1000 მან.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ხუთშაბათი, დეკემბრის 29
1921 წ.

ყოველდღიური გაზეთი
ტრიბუნა
ორგანო მემარცხენე სოციალისტ ფედერალისტთა სარევოლიუციო პარტიის მთავარი კომიტეტისა.
1922 წლის 1 იანვრიდან თვეში გაგზავნით ღირს 45.000 მანეთი.
ცალკე ნომერი ყოველგან 2000 მანეთი.
უფასოდ გაზეთი აღარავის გაეგზავნება.
ხელის მოწერა მიიღება თვის 1 რიცხვიდან
რედაქციის და კანტორის მისამართი: ტფილისი, სასახლის ქ. № 6.

განცხადება

სრულიად საქართველოს განათლების მუშაკთა ყრილობას მომწვევი საორგ. ბიურო აწყობს კავშირის წევრების

საერთო კრებებს

ქ. ტფილისში:

1. მე-5, 6, 7 და 8 რაიონები იკრიბება ავლაბრის თეატრის შენობაში დეკემბრის 29-ს ა/წ საღამოს 4 საათ.

2. განათლების კომისარიატი და ქ. განათლების განყოფილება იმავე დღეს 29 დეკ. განათ. კომისარიატის შენობაში ნაშუადღევის პირველ საათზე.

3. 1, 2, 3 და 4 რაიონები და საბურთალო-პროფკავშირთა საბჭოს დიდ დარბაზში 30 დეკ. საღამოს 6 საათ.

4. 9, 10, 11 და 12 რაიონები სახალხო სახლში 30 დეკ. ნაშუადღევის 3 საათზე.

დღის წესრიგი:

1. მომავალი ყრილობა.
2. დელეგატების არჩევნები.

გამოცდილ მასწავლებელთა ჯგუფი

(ყოფილი ქალთა მე-7 წმ. ნინოს გიმნაზიისა)

ზადგს მოსწავლეთ ყველა სასწავლებლისათვის და მოწმობებზე, აგრედვე უსწორებს გაკვეთილებს ყველა საგან ში.
პირობების გაგება შეიძლება ჯგუფის წარმომადგენელთან
ტროფიმე ხუნდაძესთან.
ყოველ დღე საღამოს 5—7 საათამდე.
(ერმოლოვის ქ. № 13. ყოფილი წმ. ნინოს სასწავლებლის შენობა).

161.

განცხადება

ს. ს. ს. რესპუბლიკის საბჭოების მომწვევი ცენტრალური საარჩევნო კომისია მოთავსებულია საქართველოს რევკომის სასახლეში, ოთახი № 22, ტელეფონი № 11—69. ცნობების მიღება შეიძლება ყოველ დღე 10-დან 2 საათამდე.

ვასო აბაშიძე.

ქართული თეატრი, ეს საუკეთესო და ძვირფასი ეროვნული დაწესებულება ხალხით სცოცხლობს, ხალხით ჰარობს".

არჩილი.

იანვრის 15 ქართული თეატრის ერთ-ერთი მესვეურის, ვასო აბაშიძის იუბილე, დიდი მოდვაწე, დიდი პიროვნება თავის თავად რთული მოვლენაა. მისი შეფასება სხვა და სხვა გზით, სხვა და სხვა საზრისით, სხვა და სხვა შემეცნებით შეიძლება.

ვასო აბაშიძეს შეაფასებს ესტეტიკოსი, როგორც ხელოვანს, მას შეაფასებს პედაგოგი, როგორც საზოგადოებრივი აღმზრდელობის ტაძრის ქურუმს და სხვა და სხვა...

ჩვენთვის ვასო აბაშიძის მოღვაწეობა უფრო სხვა მხრით არის საინტერესო. ვასო აბაშიძე უპირველესად ეროვნული მოღვაწე. ქართული თეატრი უპირველესად ეროვნული დაწესებულება იყო, იქ შეგეძლოთ მშობლიური ენის მოსმენა, ამ ენაზედ გაგონება სიტყვის, ხელოვნის მიერ სრულ-ქმნილი სიტყვის ათვისება. იმ თავითვე ქართულ თეატრს უდიდესი მოვალეობა ჰქონდა დაკისრებული და უნდა გადაეჭრით ვსთქვათ, რომ ქართულმა თეატრმა შეესძლო თავისი როლის წარმატებით შესრულება.

თქვენ იცნობდით საწყალ ქართველ მსახიობს. მშიერს, გაცხდარს, მოუმზადებელს, მაგრამ თქვენ ხედავდით მას დიდი დაბრკოლებების ამტანს, მედგარს, მძლეთა მძლეს, ერის სამსახურით გატაცებულს.

ვასო აბაშიძე ერთი იმ მსახიობთაგანია, რომელიც იმ თავითვე სათავეში ჩაუდგა ქართულ თეატრს. მისი გზა, როგორც საერთოდ ქართული თეატრის გზა, ეკალითა და ნარით ყო დაფენილი, მაგრამ იგი თავისი გზით მიეუფრებოდა, თავის საქმეს აკეთებდა.

ქართულმა თეატრმა დიდი ეროვნული სამსახური შეასრულა, დიდი ეროვნული გამოფიზლება შეიტანა ხალხში. იგი „ხალხით ცხოვრობდა" და ხალხი ძით ხარობდა. ქართული თეატრი აგატირებდათ ეროვნული გრძნობის სიჭარბით, იგი თქვენ დაგისახავთ მამულიშვილურ თავდადების მაგალითებს, მოგიწოდებდათ სამშობლოს დახსნისათვის.

ლადო და ვალერიანი ცრემლებს მოგვგრიდა, ნეტარებით გატირებდა, ვასო მწარე სიცილით დაგათრობდა. სიცილი იყო იგი მომხიბლველი, მაგრამ ბევრის მეტყველი იმისათვის, ვისაც ერის იარა გულზე დაჩნეოდა, ერის ცვლილით გული ეწყდა.

ეს იყო წინეთ...

მაგრამ დღესაც ქართული თეატრი ეროვნული კულტურის ქურაა. იგი ეროვნული კულტურის უძლიერესი ცენტრი უნდა იყოს.

ვასო აბაშიძე იმ მადლიან მოღვაწეთა რიცხვს ეკუთვნის, რომელმაც მთელი თავისი ენერგია მიიტანა ერის სამსახეურ-პლოზე და დღეს ნახევარი საუკუნის შემდეგ, დაქანცულ მოღვაწეს საქართველოს დედაქალაქი გაუმართავს იუბილეს და ღირსეულ პატივს სცემს ღირსეულ მამულიშვილს—მოღვაწეს. ქართველი ხალხი მივა ვასოს იუბილეს დასასწრებლად და ის ვასოსგან ისწავლის ერის სამსახურს, ერის წინაშე მოვალეობის მოხდას

მხურვალე სალამს უძღვნის ვასოს ყველა ქართველი და უსურვებს მას კვლავ ჯანმრთელობას და სიცოცხლეს.

მასწავლებელთა საერთაშორისო მოძრაობა *).

(დასასრული).

ამ რიგად თითქმის ყველა კაპიტალისტურ ქვეყნებში ერთი და იგივე მოვლენაა, არსებობს მასწავლებელთა ყოვლისმომ ორგანიზაცია, რომელშიაც გაერთიანებულია მასწავლებელთა უმრავლესობა. ეს ორგანიზაციები წარმოადგენენ დასაყრდენს რეფორმიზმისა და ბურჟუაზიული გავლენისა პროლეტარიატზედ, იმ გავლენისა, რომელიც სწარმოებს ბურჟუაზიული კულტურისა და განათლების მთელი სისტემის საშუალებით და აგრეთვე იმ სკოლების საშუალებით, რომელნიც წარმოადგენენ ძლიერ ფორტეპს კაპიტალისტური სიმაგრის. აი ასეთ სისტემას და სკოლებს ამაგრებს ხსენებული ორგანიზაციები. მაგრამ მათ გვერდით ყოველ ქვეყანაში არსებობს დამოუკიდებელი ორგანიზაცია რევოლიუციონურ მასწავლებელთა. ესენი შეადგენენ მასწავლებელთა მოწინავე უმცირესობას, სდგანან პროლეტარიატის რიგებში წინააღმდეგ კაპიტალიზმისა, და ახალი სკოლისთვის ბრძოლაში მიზნად ისახავს „განუწყვეტლივ ნაღმები უკეთოს და აფეთქოს მისი (კაპიტალიზმის) გარეშე ფორტები", უმცირესობათა ეს ორგანიზაციები ყველგან ერთნაირი არაა: ზოგან ძლიერია (ბულგარეთი, საფრანგეთი), ზოგან სუსტი (გერმანია, ჰოლანდია), მაგრამ ყველგან წარმოადგენენ საქმარას კაპიტალისტურ მთავრობათათვის. ამით აიხსნება ის სასტიკი ქვეყანა, რომელსაც ყოველ ქვეყანაში განიცდიან რევოლიუციონური მასწავლებლები, „განსაკუთრებით კომუნისტები. ამ დევნაზეა ლაპარაკი თითქმის ყველა მოხსენებებში და წერილებში, რომელიც მიიღო ცენტრალურმა კომიტეტმა.

ამ რევოლიუციონურ მასწავლებელთა შორის დაიბადა იდეა ხოწინავე მასწავლებლობის საერთაშორისო გაერთიანებისა. ჯერ კიდევ 1914 წ. II ინტერნაციონალის კონგრესზედ ამსტერდამში, ჰოლანდიის სოციალისტ მასწავლებლებმა სცადეს დაეარსებინათ მასწავლებელთა კომუნისტური ინტერნაციონალი. ადსანიშნავია, რომ მასწავლებელთა ყოვლ ორგანიზაციებს არა აქვთ თავიანთი საერთაშორისო ორგანო მაგრამ სხვა კავშირებისა, რომელთაც აქვთ ამსტერდამში ცენტრები. პედაგოგიურ ინტერნაციონალურ გაერთიანებისაკენ მოწოდება შემდეგ გერმანიაში გაისმა 1918 წელს. და ბოლოს საფრანგეთის რევოლიუციონურმა სინდიკატებმა თავიანთ კონგრესზედ 1919 წ. იტალიის სინდიკატებთან ერთად, გადასწყვიტეს დაარსონ პედაგოგიური ინტერნაციონალი და შეჰქონეს დროებითი ბიურო, რომელმაც ცოტა რამ გაკეთა ამ ძიმართულებით. მაგერის მოხსენებაა, რომელიც გაკეთა მან მოსკოვის თათბირზედ და ის წერილები, რომელიც მან გადმოგვცა და რომელიც მათთვის გაუგზავნიათ ფრანგებს (ვიტეკოვს, ტესტუდს და ნეირაშს) და იტალიელებს (ზანეტინ), ნათელს ჰფენენ მთელ წინასწარ მუშაობას, რომელიც უკვე გაწეულია კავშირის დასამყარებლად და უფრო ვრცელი საერთაშორისო ყრილობის მოსაწვევად 1921 წლის აგვისტოსათვის.

რა წარმოადგენს ეს ინტერნაციონალი მისი ინიციატორებისაგან განზრახვით?

სერატის მომხრე ზანეტა ასე სწერს მის (ინტერნაციონალის) მიზნებზედ მაგერს:

„ჩვენ მთელი არსებით ვუერთდებით თქვენ მოძრაობას, რომელიც მიისწრაფვის ინტერნაციონალურად დაახლოვოს მასწავლებლები და მისცეს სკოლას გაგზავნოს იუბილეს, ერის სამსახურს, ერის ფინანსურს, ერის ფინანსურ ბალანსს, ერის ფინანსურ ბალანსს, ერის ფინანსურ ბალანს

ვის სიტყვაში ახასიათებს ჩვენი პარტიის წარმოშობის ისტორიას. აღნიშნა სუბიექტიური და ობიექტიური მიზეზები პარტიის მოქმედების შეფერხებისა, შეეხო ახალგაზრდათა შრომას და მის მნიშვნელობას პარტიის წარსულ მუშაობაში და სთქვა: ახალგაზრდობა ჩვენს პარტიაში ყოველთვის დიდ ძალას წარმოადგენდა. ისინი საქმის გაკეთებაში წინ თუ გვისწრებდა, თორემ უკან არ ჩამოგვრჩენია, რის მოწამეც დღესაც ვართო... ის თავის სიტყვას ათავებს, გაუმარჯოს სოციალიზმს და ფედერალიზმს!, რასაც დამსწრე საზოგადოება ტაშის ცემით შეხვდა. გავაშელის სიტყვის შემდეგ მუსიკა ასრულებს ინტერნაციონალს. თავის სიტყვის შემდეგ ამბ. გავაშელი სამეულის სახელით კლუბს გახანილათ აცხადებს, რასაც მოჰყვა მუსიკის მიერ „ეროვნული ჰიმნი“ და საერთო აღფრთოვანება.

ამბ. გავაშელის შემდეგ სიტყვა ეძლევა ამბ. ანდრო გელოვანს, ქუთ. მემანც. სოც.-ფედ. ახალგ. კომიტეტის თავმჯდომარეს, რომელიც თავის შინაარსიან სიტყვაში აღნიშნავს მსოფლიო ხასიათის მოძრაობებს და ორ უმთავრეს ძალთა შორის გამართულ ბრძოლის მნიშვნელობას. ერთი მხრივ სდგას, ამბობს ამბ. გელოვანი, საბჭოთა რუსეთი, ყოფილ რუსეთის ტერიტორიაზე აღმოცენებულ საბჭოთა რესპუბლიკებით, რომელთაც ბანს აძლევს დამონებული კოლონიები და მეორეს მხრივ მსოფლიო იმპერიალისტების ბანაკი—ანტანტა. პირველთ აინტერესებთ და იბრძვიან სოციალიზმისათვის, რომლის დროსაც ყველა თავისუფლად იგრძნობს თავს და მეორეთ კი აინტერესებთ დამონებულ კოლონიების შენარჩუნება და იმპერიალიზმის გამანადგურებელ სოციალისტურ-რევოლიუციონურ მოძრაობის ძირიან ფესვიანათ მოსპობა, რომ ამით წინ წასწიონ თავიანთი ბატონობის ხანა და, რადგანაც ჩვენ ვართ სოციალისტურ-ეროვნული პარტია, აუცილებლად პირველთ უნდა დაუჭიროთ მხარი, რითაც ჩვენ გაუწევთ სამსახურს, როგორც ერს, აგრედთვე სოციალიზმსაც. ჩვენზე ათასნაირ პორებს ავრცელებენ ჩვ ნი ბრმა მეგობრეები, მაგრამ დავამტკიცებთ იმასაც, რომ ჩვენ ვართ მსახურნი და თავდადებულებიც ქართველი ერის ინტერესებისათვისო. მოიხსენია ქართველი ერისათვის თავდადებულნი და ახალგაზრდათა ორგანიზაციის წევრნი: პალიკო ბეშკენაძე, შალვა ტურაბელიძე და სხ., რის შემდეგაც მოუწოდებს დამსწრე ამხანაგებს ენერგიულ შრომისკენ დამსწრე საზოგადოება ტაშით აჯილდოვებს ამხ. ანდრო გელოვანს.

გელოვანის შემდეგ სიტყვას ამბობს ამხ. ბეს. ელენტი, რომლის სიტყვამაც დამსწრე საზოგადოებაში დიდი ინტერესი გამოიწვია და ხშირად მას თავის სიტყვას ტაშით აწყვეტინებდენ. მან თავისი სიტყვა თანამედროვე ახალგაზრდობის მისიის ალეგორიულ დახასიათებით დაიწყო. აღნიშნა ჩვენი კლუბის მნიშვნელობა და ვრცლად შეეხო პარტიის ტაქტიკასა და პოლიტიკას. მან დაასაბუთა, რომ ჩვენ არ შეგვიცვლია არც მუხლი ჩვენი თეორეტიული დასაბუთებისა, მხოლოდ დავტოვეთ ის ხალხი, რომელთაც ისე დაეშორეს ერთმანეთს პრაქტიკა და თეორია. განაცხადა ენერგიული პროტესტი იმ დემაგოგიის წინააღმდეგ, რომელსაც ავრცელებენ ჩვენ შესახებ ყველა ჯურის მემარჯვენეები და მტკიცე არგუმენტაციით გააბიავა მათი მნიშვნელობა. დახასიათა პოლიტიკა ყველა ისტორიის მიერ გაუქმებულ მიმდინარეობათა და სწორი პასუხი გასცა მოდალატეთა ვინაობის საკითხს. გარკვეულათ ჩამოაყალიბა ჩვენი განსხვავებანი ყველა დანარჩენ პარტიებთან, როგორც პრინციპიალური, აგრეთვე ტაქტიკურ საკითხებშიდაც და აღნიშნა ყველა ისიც, რაც საერთოა ჩვენსა და კომუნისტებს შორის. დასასრულ დაამტკიცა რა, რომ ერთად-ერთი სადი გზა ქართველი ერისათვის, არის ჩვენი გზაო. მოუწოდა ახალ-გაზრდობას სოლიდარულ მოქმედებისაკენ და გამარჯვება უსურვა სამშობლოსა და სოციალიზმს! მის ხანგრძლივ სიტყვას მოჰყვა ძლიერი ტაში და ინტერნაციონალი. ამბ. ბესო ელენტის შემდეგ ლაპარაკობს ამბ. ცაგარეიშვილი, რომლის სიტყვის შემდეგაც ინტერნაციონალის გუგუნით კრებას დახურულად აცხადებს ამბ. მიხეილ გავაშელი. კრება თავდება ცხრის ნახევარზე. დასასრულ კრებამ დაადგინა შემდეგი მისასალმებელი დეპეშა გაეგზავნოს პარტიის მთავარ კომიტეტს და ქალაქის საბჭოში მემარცხენე სოც. ფედ. ფრაქციას:

ტფილისი, საქართველოს მემარცხენე სოციალისტ ფედერალისტთა მთავარ კომიტეტს (ასევე ქალაქის საბჭოში ამავე ფრაქციას).

ქ. ქუთაისში 18 დეკემბერს მემარცხენე სოციალისტ-ფედერალისტ ახალგაზრდათა მრავალ რიცხოვანი კრება, შეკრებილნი პარტიულ კლუბის გახსნის გამო, მხურვალეთ გესალმებათ, როგორც მშობელი ერისა და მშრომელი ხალხის ინტერესების ერთად-ერთ ვეშმარიტ დამცველს. ჩვენ თქვენთან ვართ წმინდა იდეალებისაკენ!

გაუმარჯოს — სოციალიზმს — ფედერალიზმს!

პრეზიდიუმი.

გრიშა ასათიანი.

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია
ანგარიშგებელი— მთავარი კომიტეტი.

ამხ. „სოლოპანის“ გამოცემა.
გამოვიდა გასასყიდათ
მოძრავი კალენდარი
1922 წ.
გადაკეთებული ძველი კალენდრიდან შედგენილი მ. გაჩეჩილაძის მიერ. ისყიდება ტფილისში. წერა-კითხვის წიგნის მაღაზიაში, სოსიკო მერკვილაძის და სილიბისტრო თავართქილაძის მაღაზიებში.

განცხადება
დავკარგე პირადობის მოწმობა სახელმწიფო უნივერსიტეტის მიერ მოცემული 463 ნომრით ქეთევან ალექსანდრეს ასულის მგელაძის სახელობაზე. აღნიშნული მოწმობა გაბათილებულია.
მედიკური ფაკულტეტის სტუდენტი ქეთევან ალექსანდრეს ასული მგელაძე.
163

დავკარგე მოწმობა მოცემული ტფილისის სახელმწიფო უნ—ტის სამკურნალო ფაკულ., გთხოვთ ჩასთვალოდ გაუქმებულად. მიხეილ კონსტანტინეს ძე გიგინეიშვილი.
165

ეძიებ
ნ. ა. არუთინოვმა
განაახლა მიღება
სპეციალურად სიფილისი, სუსუნატი და მისი შედეგები; სქესობრივი დაუძლურება. მიღება საღამოს 4—7 საათ. სოლოლაკი. ცეცხლმქრობელ რაზმის უკან, ახალებუთოვის ქ. № 5.
(Новобебутовская). 152.

მით მესმის ხშირად

ოდეს პირველად მივადექი ცხოვრების კარებს,
გზას მინათებდა ცამეტი წლის სიცოცხლის დილა!
იმედის ჭრელი კაბა მეცვა პირ-მომცინარეს,
როდესაც ბედმა ჩემს ძახილზე წამოიწივლა:

— მეამბოხე სულს აქ რა გინდა, ვინ მოგიყვანა?
შენი ხვედრია ხეტიალი კლდესა და ღრეში!..
ჩემს ტურფა ბაღში სუფრას უზის მშვიდი ქვეყანა,
სიმართლის მძებნელს, რად შეგიშვებ ნებიერთ წრეში?!.

ზეცას ავხედე, ცამ პასუხათ როს დაირგვინა,
გულმა პირველი მწუხარებით ამოიკვნესა;
იმ დროს წყვდიადში ცის არწივმა გადმოიფრინა,
და ღვთაებრივი ნაპერწკალი გადმომიკვესა.

გულ-გასალტული, როს დავეშვი ახეთქილ ზღვაზე,
თმა გაფოფრილი ქარიშხალი კბენით მომვარდა!..
სიკვდილმა პირი მიიბრუნა ჩემს დანახვაზე,
მაგრამ იმ დღიდან შევიძულე, რაც რომ მიყვარდა!..

იქ ზღვის ტალღებში გამოვხსენი ცხოვრების კვანძი,
ჩემგან არ ოდეს მიუღია მტერს მაგიერი...
შორს მაძებარმა გულში ვპოვე ძვირფასი განძი!..
ამაოდ დამდევს შავი ბედი, ვით ბაზიერი!..

მე თავი ჩემი ხელმეორედ ქვეყნად დავბადე!..
სული გამოვსწვი, გადავადნე ტანჯვის ქურაზე!..
ჩემს თვალთა ისარს ვერ ასცდება ვერვის პირბადე,
მით მესმის ხშირად საუბარი ჩემს სანდურავზე.

1921 წ.
ტფილისი.

კატო მიქელაძე.

გამორჩენილი ლ დავიწყებული

(მწერალი მელანია ბადრიძე*)
(გაგრძელება.)

მელანია ბადრიძე სამწერლო ასპარეზზე ფსევდონიმით გამოვიდა. „Будущая Грузинская писательница“ აწერია მის პირველ ნაწარმოებს, რუსულად რომ უთარგმნია, ალბად მომავალ ქართველ მწერალ ქალად მიაჩნდა თავი. ამ ფსევდონიმში საკუთარ თავის დიდი ნდობა არის ჩასახული. სოფლიურ დარბაზიდან გარედ გამოუსვლელი ქალი, რომელსაც უპირი დედ-მამა წიგნის კითხვასაც კი უკრძალავდნენ, არ უშინდება მომავალ მწერალ ქალობაზე ოცნებობას, და გაბედულად ირქმევს ამ სახელს. „ძალიც შემწევდეს ქადილსაო“. და მართლაც, როდესაც ვეცნობით მის ავტობიოგრაფიას, პირდაპირ გოცებთ ამ თამამ ქალის ენერგია და თავ-გადადება. ავტოპორტრეტი და ზემოხენებულ მოხუცის დასურათება, მეტად უახლოვდებიან ერთმანეთს. სჩანს სწორი ყოფილა ორივე გადმოცემა. ეს ავტობიოგრაფია ორი მხრივ არის საინტერესო. ჯერ, როგორც ფაქტიური მასალის წყარო, რომელიც აცოცხლებს ამ ავტორის პიროვნებას და შემდეგ თავის და-თავად, როგორც ნაწარმოები. მხოლოდ ამ ავტობიოგრაფიითაც შეეძლო „მომავალ ქართველ მწერალ ქალს“ დამკვიდრებინა მწერლის სახელი. მივიდეთ ახლო.

ავტობიოგრაფია მიმართულია გაზ. „Кавказ“-ის მეფფელეტონეს მისამართით. იწყება გაბედულ საყვედურით, რომელიც ამძღვანებს მის ავტორულ თავ-მოყვარეობის ძალოვნებას.

—„ნება მიბოძეთ მოწყალეო ხელმწიფე, მოგმართოთ მცირე შენიშვნით: მალე ერთი წელი სრულდება, რაც მიცნობთ; წაკითხული გაქვთ ჩემი კალმის ზოგიერთი ნაბოქმედარი, მაგრამ აქამდე არ ცდილხართ გაგეგოთ, თუ ვინ არის თქვენი ნაცნობი ლიტერატორი, და რა უხილავი ძალა, ამოძრავებს ხაწყალ და უხწავდელ ა“ბიელ ქალს მოჰკიდოს ხელი სერიოზულ ლიტერატურულ მუშაობას? და რომ მოგესურვებინათ ახლო გასცნობოდით იმ გარეშეობათა, რომლებმაც მიიყვანეს იგი აუცილებლობასთან, ყძია ნუგეში ამ არა ქალურ მუშაობაში,—თქვენი კეთილ თვალთა წინაშე გარდაიშლებოდა ბევრი რამ ძველოდნელი და ახალი; თქვენ იქნებ მოგწონებოდათ კიდეც ახალ ქალის მოთმინება და თქვენი დასტური ძალიან შეამსუბუქებდა მის ტანჯვას. მაგრამ თქვენ საამისოდ არა გეცალითნ“-ო. ხედავთ ამ სითამამეს, რომელიც ჰხედავს ასეთი ირონიით მიმართოს ეურნალისტს, და ისიც სამწერლო ასპარეზის კარის ბეესთან, სადაც მწერლობაზე მეოცნებე მისტიურად წარმოიდგენს ტაძარში მყოფს. და ისიც ქალი, რომელსაც მთელი საზოგადოებრივ წყობილების დამდა უფრო მეტ მოკრძალებას ავალებდა, ვიდრე მამაკაცს. მაგრამ არა შემოქმედებით ენერგიის გამოჩენის ძალა სხვათა შორის იმითაც ხასიათდება, რომ იგი უახგარეშოთ მოსკდება იქაც, სადაც მას ტრავენ ელის და ისე, რომ ვერავითარი დაბრკოლება ვეღარ შეაჩერებს, ყველაფერზე დიდს და ამაღლებულს. და მელანია ბადრიძის დიდი ტემპერამენტის მაჩვენებელი სხვათა შორის ეს სითამამეც არის, რითაც ის იკვლევს გზას, შემოქმედების ქვეყნისაკენ. მთა არ მივიდა მაჰმადთან, ეს არაფერი. მაჰმადი წავა მთასთან. და მელანია ბადრიძეც თვით ამბობს pro domo sua.

— „მაშ ნება მიბოძეთ მე თვით გითხრათ თუნდ ერთი მეათასედი ჩემი ცხოვრების შემთხვევებიდან: გამოთქმის საპეროლებას ვგრძნობ... ვწუხვარ მხოლოდ, რომ არ შემიძლიან რუსულად, ლამაზ სიტყვით გადმოცემა და იქნებ ბიზლითაც კი მოისმინოთ.,. მე ისიც კი არ ვიცი, თუ საიდან დავიწყო... მაგრამ სულ ერთია: როგორ სამაგალიც არ უნდა იყვეს ჩემი მოთხრობა, ვიმეორებ, დადგა დრო, რომ ბულ ახდილი მოყოლით შევიმსუბუქო ჩემი მდგომარეობა“-ო. ეს არ არის ის ცრუ კლასიკური პოზა, რომელსაც ასულდგმულებდა ციკი ქედ-მაღლობა, მოუფრიდებელი სიყალბე და შინაგანი დაცალიერება. აქ შინაგან ძალთა გამოჩენის ტკივილებია და დიდათ შესცდება ის, ვინც ამ უმანკო სიმართლეს შერჩეულ გრიმად მიიჩნევს. ან რა იცოდა რუსის კაკლის ქვეშ გაზრდილმა ბუნების ქალმა, რომ არსებობენ სულის პარიკები, ბუტაფორია და საერთოდ ანტურაჟი. მოუსმინოთ:—„მოდგმით ნამდვილი ქრისტიანი ქართველი გახლავართ, იმ ძველი და საჩინო ხის უჩინარი შტოთაგანი, რომელსაც ორი საუკუნის განმავლობაში სამშობლოს სასარგებლოდ მოიქვს ნაყოფი, ფფართოვებს ნეტარ ფესვებს მიწის ძირამდე, მადლა სტყორცნის ახალ ღერებს... მეც ამ ხის ჩრდილ ქვეშ დავიბადე, სოფელში, რომელიც ერთ დროს ჩვენი მეფის რეზიდენციას შეადგენდა,—მაგრამ როგორც სჩანს ცუდ ვარსკვლავზე დავბადებულვარ“. ეს რეზიდენცია სოფელი რუსი უნდა იყვეს, რომელსაც ისტორიული როლი აქვს ნათამაშევი, არა როგორც მხოლოდ რეზიდენციას, სადაც ან ბაფხულობით ან დიპლომატიის გამო ქართველი მეფეების ოჯახს რომ შეფაფარებდნენ, ხოლმე, არამედ რუის ურბნისის საეკლესიო კრებით, დავით აღმაშენებელმა რომ მოიწვია. ისე რომ ქ-ნ სულხანი-შვილის ცნობა, რომ მელანია ბადრიძე რუსელი იყოვო, უნდა უეჭვოდ ჩაითვალოს.

როგორც სჩანს, მელანია ბადრიძე უკმაყოფილოა თავის ვარსკვლავით. ამ ნაღვლის ხმები შემდეგაც ისმის. ასწერს რა თავის გაჩენის ამბავს, როგორც ამბავ იგონებდნენ ხოლმე მის ოჯახში, სწერს:—„ისე რომ ჩემს ქვეყნად ძოსვლას თან სდგენია საუკეთესო პირობები, მაგრამ სჩანს, რომ ისინი არ ყოფილან გარგის წინამორბედნ! რასაკვირველია, ნაზ მოპყრობის გამო სწრაფად გავზრდილვარ, მაგრამ „სავაგლახოდ!“ სწრაფად გავზდილვარ იმ ბრძოლისათვის, რომელიც მელოდაო.. მართალია, რომ ეს ნაღვლიანი კილო თითქოს არ შეეფერება ამ მებრძოლ ქალს, რომელიც შეუპოვრად ჭლახავდა დაბრკოლებათა სიძნელეს, თითქოს ამ სურვილ-აწყვეტილ ქალს, რომელსაც სიცოცხლის—აზრი უკეთესის ძიებაში ჩაუპარავს, ეს ბრძოლა უნდა უყვარდეს, მაგრამ მაინც გასაგებია. მელანია ბადრიძის პიროვნება იმდენად მით არ არის საინტერესო, რომ იგი იბრძოდა, გმირემოსთან, რამდენადაც იმ შინაგანი ბრძოლით საკუთარ თავთან, რომელიც ყველაზე ძნელი და საშინელია. ებრძოდა თავის თავს, რომ არ განელებულიყო მასში სიახლის შორეულ მისაღწევართა მიმზიდველობა და ეს ხომ მეტად ძნელი საქმეა საზოგადოდ, და კერძოდ კი მისთვის იქნებოდა, რომელიც ლეჩაქით ქართულ სინამდვილეს უზდიდა ხარკს, ლეჩაქ ახდილი კი შორეულ განათებას შეეჰგროდა. სინამდვილეში „აზარის“ სახელი დაიმკვიდრა, მომავალში კი „ქართველ მწერალ ქალის“ ტიტული უტოკებდა გულს. სინამდვილე უფრო მძიმეა ვიდრე მომავალი [და] მიტომაც ყველას მიერ ათვალწუნებს ვერ შეანელა მომავლის იმედმა. ქალურმა დასაწყისმა მაინც იჩინა თავი ლამაზ ამოკვნესით. რა უყოთ. ელენეს კუნძულზე ნაპოლეონიც კი ცრემლთ მორევას ვერ უძლებდა. რკინის კაცს ცრემლი უფრო ამაღლებს. ეს დიდსულოვნებაო, ამბობს თვით რკინის კაცი ილია ჭავჭავაძე, ეს სეედა არ არის უქნარობის მაჩვენებელი. იგი ბრძოლის ნიშანია, და ფურო ლამაზი მით, რომ იგი ქალის სვედაა.

თუ ვერწმუნებით მელანია ბადრიძის ცნობას, იგი ბავშვობაშივე ყოფილა უცნაური. ი რის მოგვითხრობს:

— „მართლაც მე, რაღაც თავისებური და უცნაური ბავშვი ვყოფილვარ. ორი წლისას თურმე ყველაფერი მესმოდა, რითაც ვაოცებდი ჩემს ახლო მყოფთ. ეს კვეხნა არ გეგონოთ: ამას გიამბობთ როგორც იშვიათ მოვლენას და არა როგორც კვეხნას... ორი წლისა სიზმრად მოჩვენებებს ვხედავდი, და ისე თითქოს ვეხებოდი კიდეც მათ. სამი წლისა სიზმრად ნანახს უამბობდი ჩვენს მოახლეებს რომელნიც თავისებურად ხსნიდნენ და მიწინასწარმეტყველებდნენ სიშინელ მომავალს. ვსწუხვარ, რომ ვერავინ გიგო რაც მელოდა და არ მაფრთხილებდნენ შესაფერად“... მეტად საინტერესო ცნობაა, თუმც ისეთი, რომ მის შესახებ გარკვევით არაფრის თქმა არ შეიძლება. როდის ახსოვდება ბავშვს სიზმარი, ეს პსიხოლოგიური ამოცანა ჯერ პასუხ მიუცემელია. ჯერ მომწიფებულ ადამიანის სიზმრებიც მეცნიერთა შორის ხმოლოდ თეორიული დასკვნებს იძლევა და ბავშვის შესახებ ხომ ჯერ არაფრის თქმა არ შეიძლება. კი, ბავშვის პსიხოლოგიამ უკვე შეჰქმნა კარგა ვრცელი ლიტერატურა, მაგრამ მეცნიერულ დირსებას მოკლებულია. იგი უფრო მისტიფიკაციაა, ვიდრე ნაცადი შესწავლის ანარეკლი. 5—6 წლამდე, ბავშვი ვერ ხდება ექსპერიმენტალურ მეთოდით გამოკვლევის ობიექტად და თუმც, საამისო ცდა ბევრი იყო მაგრამ დასკვნები ისეთია, რომ თავისში ატარებენ მრავალ შეცდომათა წყაროს ისე, რომ მელანიას ბავშვობის უცნაურობა რაიმე კვალიფიკაციას ვერ მიიკარებს. მეცნიერულ თვალსაზრისით ვერ ვიტყვით, თუ რის მაჩვენებელია ეს ფაქტი. მართლაც რომ ყოფილიყო, ყოველდღიურ უბრალო დაკვირვებათა პრაქტიკა კი ასეთ მოვლენას უცნაურობას უწოდებს, და ჩვენდა სამწუხაროდ, ვერც ჩვენ წავალთ ამ სადა განმარტების იქით.

ხოლო თუ მართალია ვუნდტი, რომ მოზრდილ ადამიანის სულიერი ცხოვრების გაგება არ შეიძლება ბავშვის სულის ანალიზით, თუ ამ უკანასკნელის ფსიხოლოგიური გამოკვლევა მწიდე შეგნების თვითდაკვირვებით შეიძლება, ექსპერიმენტალ გამოკვლევის დამატებით, მაშინ მელანია ბადრიძის ჩვენებასაც უსათუოდ მნიშვნელობა ეძლევა, როგორც მისი პიროვნების გამოსაკვლევად კიდევ ერთს ფრიად მნიშვნელოვან მომენტს.

„ექვსი წლის ბავშვი ლექსებსა ვთხზავდი“-ო, ესეც დამახასიათებელი რამ არის.

მე არა ვარ იმ თეორიის მომხრე, რომელსაც შემოქმედება ზე-შთ გონებად წარმოუდგენია, მაგრამ ნიჭი რომ ბავშვობაშივე ელავს, ეს სიმართლედ მიმაჩნია.

ძე მგონია, რომ ბავშვის მოქმედება პატარა ჩანასახია იმ დიდი შესაძლოებისა, რომელსაც ადამიანის სიმწიფე გარდაშლის. მელანიაც ბავშვობაშივე იჩენს იმ დაუდგრომლობას და საერთოდ სულის თვისებებს, რომელნიც შემდეგში ახასიათებენ მის ინდივიდუალობას. ექვსი წლის ბავშვი უკვე იჩენს დაკვირვებისა და ანალიზის უნარს. დასკვნებიც გამოჰყავ; პატარას ისეთი, რომელსაც სრულწლოვანობაში იდებს. სამღვთო-სჯულის კითხვა დავიწყე ექვსი წლისამ და იმ აზრით, რომ შემდეგში ხალხისათვის ამეხსნა, რადგან მეგონა რომ ხალხმა არ იცის, არ ესმის იგი და მიტომაც ასეთი შეუპარალელებელიო, ამ ნაფიქრს დედობაშიც იზიარებს. რასაკვირველია აქ მომავალი, მელანია ბადრიძე სჩანს, რომელსაც სტანჯავდა ძიება და ამ გზაზე იგი აბსტრაქციასაც კი არ უშინდება.

ვახტანგ კოტეტიშვილი.
(გაგრძელება იქნება).

*) იხ. „ტრიბუნა“ № 108.